

фотозйомку під землею, пошук та виявлення призначення підземних споруд, сталкерської соціальної інженерії та багато інших [5].

Станом на сьогодні сталкерська контркультура набула доволі широкого поширення, але, водночас, і нових проблем, зокрема вікове омолодження (коли цією контркультурою починають цікавитись уже не 20–25 річні люди, а школярі від 11–13 років), знищення старого розуміння та принципів сталкерської контркультури (через те ж саме вікове омолодження) та багато чого подібного.

Виникає логічне питання: Навіщо і для чого вони (сталкери) цим займаються? А відповідь, можливо, буде такою: Напевне через цю однотипну буденність, комфортне життя та примітивне бажання знати якісно більше про те, чого ніколи персонально не бачив «ізсередини» в додачу з відчуттям адреналіну та здобуттям нових практичних навичок, які навряд використаєш у повсякденному житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дружбляк Н. Львівська газета: Діти підземелля. – Л., 2003. – Режим доступу: <http://portal.lviv.ua/digest/2003/10/30/131412.html>. - Назва з екрану. – Дата звернення: 17.03.2014.
2. Львівський сталкерський форум організації Explorer Lviv. – Режим доступу: <http://explorer.lviv.ua/forum/index.php>. - Назва з екрану. – Дата звернення: 17.03.2014.
3. Львівський сталкерський форум організації Explorer Lviv. Витяг з сайту-архіву. Діти підземелля. – 2003. – Режим доступу: <http://explorer.lviv.ua/forum/index.php/topic,26.0.html>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 17.03.2014.
4. Сайт-архів урбаністичного туризму. – Режим доступу: <http://urban3p.ru/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 17.03.2014.
5. Сайт-архів урбаністичного туризму: наукова бібліотека сайту. – Режим доступу: <http://urban3p.ru/library/>. – Назва з екрану. – Дата звернення: 17.03.2014.

Стойків А.

Науковий керівник – Удич З.І.

СПІВРОБІТНИЦТВО РІЗНОПРОФІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ ІНКЛЮЗИВНОЇ ШКОЛИ

Один не в змозі просвистити симфонію.
Цілий оркестр потрібний, щоб виконати її.
(Х.Т. Лукко)

Вирішення зазначених проблем пов'язано із залученням до роботи в умовах інклюзивного навчального закладу фахівців системи спеціальної освіти. Фахівці спеціальної освіти – це фахівці у галузі спеціальної (корекційної) педагогіки та психології, які володіють знаннями щодо особливостей розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами, спеціальними технологіями роботи з ними.

Такі фахівці мають певну спеціалізацію, працюють з дітьми різних нозологій: з порушеннями слуху – сурдопедагоги; з порушеннями зору – тифлопедагоги; з порушеннями мовлення – логопеди; з порушеннями опорно-рухового апарату – ортопедагоги та ін. [4]

Спеціальні педагоги та психологи також опікуються питаннями освіти дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР), порушеннями емоційно-вольової сфери (гіперактивними дітьми тощо), дітьми зі складними комбінованими порушеннями (діти з порушеннями слуху та зору тощо).

Крім спеціальних педагогів і психологів, з дітьми з особливими потребами працюють реабілітологи, фахівці з лікувальної фізкультури, різних напрямів терапії (арт-терапії, іпотерапії та ін.).

В Україні підготовка фахівців спеціальної освіти здійснюється в Інститутах (на факультетах) спеціальної (корекційної) педагогіки та психології, які раніше називалися дефектологічними. Попри те, що сьогодні термін «дефект» і похідні від нього у спеціальній педагогіці вважаються некоректними і сфера їх застосування суттєво звужується, термін «педагог-дефектолог» застосовується, зокрема, у нормативних документах [4].

Інклюзія – одна з найбільш гуманістичних ідей сьогодення, водночас вона є найскладнішою для вирішення проблемою, з якою зіштовхуються системи освіти в усьому світі, оскільки передбачає залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл, а це, своєю чергою, вимагає від усіх учасників навчально-виховного процесу ефективної командної співпраці.

Зазначимо, що команда – це група людей, у яких є спільна мета, які співпрацюють, щоб досягти більшого, ніж кожен із них здатен досягти самотужки (рис. 1) [5].

Команду, яка працює з метою реалізації інклюзивного навчання, як правило, характеризують такі соціально-психологічні риси: згуртованість — члени групи тісно взаємопов'язані і діють спільно, вирішуючи конкретні завдання; сумісність — тобто максимальна задоволеність членів групи один одним; спрацьованість — взаємодія членів групи дає максимально можливий успіх; направленість — наявність загальних цілей, яким підпорядковується діяльність як групи загалом, так і кожного її члена окремо [4].

При інклюзивному навчанні кожен з фахівців, добре володіючи вузькопрофільними навичками, починає гостро відчувати дефіцит знань, що є прерогативою інших фахівців. А це закономірно веде до створення спільноти фахівців, які постійно навчаються і згуртовуються. Співак В.А. виділив декілька стадій згуртування команди інклюзивного класу: 1) орієнтованість членів групи в соціальній ситуації, формування спільних ціннісних орієнтацій; 2) взаємоадаптація членів групи, закріплення позитивних взаємин між більшістю з них; 3) засвоєння всіма членами групи норм, правил, цілей, установок, а також перетворення групи в спільноту, яка діє узгоджено, тобто команду [4].

Крім цього, науковці виділили види належності людини до команди: *когнітивний* (солідарність людини з

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

груповими цілями, нормами, цінностями, позитивним ставленням до групових завдань), *афективний* (емоційна ідентифікація людини з групою, почуття – солідарного «ми»), *поведінковий* (готовність людини до спільних форм діяльності для – досягнення групових цілей). Важливим фактором ефективної командної роуті є фізичні умови (час для зустрічей і дискусій, розвинуті комунікаційні структури) та людські здібності [4].

Рис. 1. Склад шкільної команди та команди підтримки інклюзивного класу

Таблиця 1.

Специфічні риси командної співпраці

Ознака спільної діяльності	Соціально-психологічна складова спільної діяльності	Властивість спільної діяльності
1. Наявність єдиних цілей для учасників взаємодії	Формування цілі Необхідність досягнення недоступних окремій людині, або лише частково досяжних, цілей. Діяльність доцільна тоді, коли заздалегідь визначаються усвідомлювані цілі.	Цілеспрямованість
2. Спільна мотивація	Мотивування Наявність спонуки працювати разом, що передбачає формування спільної мотивації для досягнення цілі	Мотивованість
3. Розподіл діяльності на функціонально пов'язані складові	Розподіл функцій між учасниками Необхідність у розподілі єдиного процесу досягнення спільної мети на певні складові (окремі функціонально пов'язані сукупності дій, операцій) та розподілі їх між учасниками взаємодії	Структурованість
4. Об'єднання індивідуальних діяльностей	Об'єднання Формування цілісності спільної діяльності, взаємозв'язків і взаємозалежностей між її учасниками	Інтегрованість (об'єднаність)
5. Погоджене виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей	Погодження (координація) Координоване виконання розподілених і об'єднаних індивідуальних діяльностей учасників взаємодії	Погодженість (координованість)
6. Наявність управління, як атрибутивної функції спільної діяльності	Управління Необхідність в управлінні зумовлене потребою, внутрішньо притаманною спільній діяльності	Організованість (урегульованість)
7. Єдиний кінцевий результат	Оцінювання групових результатів Враховання наявності єдиного кінцевого результату, загального для учасників спільної діяльності	Продуктивність (результативність)
8. Наявність єдиного простору й одночасність виконання індивідуальних діяльностей	Функціонування учасників взаємодії Здійснення запланованої діяльності в єдиному просторово-часовому вимірі	Умови перебігу

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Не зважаючи на підготовленість, умотивованість, досвідченість членів команди, середених можуть виникати конфліктні ситуації (Табл 2.) [4].

Таблиця 2.

Типи і причини конфліктів в команді фахівців інклюзивного класу

Типи	Основні характеристики	Причини виникнення
Організаційно - психологічні	Активне неприйняття нововведення через невідповідність цінностям особистості в суб'єкт-об'єктних відносинах	– невідповідність ціннісних орієнтацій особистості та цілей інновацій; – неправильний розподіл прав і відповідальності; – накладання функції однієї структури на іншу; – невідповідність уявлень про професійно-рольову позицію реальному функціонуванню організації.
Соціально-психологічне	Реакція на наслідки нововведень, обумовлена особистісними та груповими особливостями в суб'єкт-суб'єктивних відносинах	– відносини між людьми, особистісні й групові особливості; – невідповідність ціннісних орієнтацій; – спосіб життя, своєрідність розподілу часу на різні види робіт, смаки; – відмінності у вчинках та оцінках дій.
Когнітивно-психологічна	Реакція на різні підходи, напрями в аналіз предмета нововведення	– розходження в знаннях щодо предмета нововведень; – різне розуміння проблеми; – критичний підхід до ситуації; – індивідуально-психологічні властивості людей, пов'язані з сенсорними характеристиками (моторними вміннями).

Як ми можемо зробити висновок, сутність професійного співробітництва полягає у такій взаємодії, яка передбачає, за висловом Ш.О.Амонашвілі «соціально залежну самостійність», сприяє досягненню індивідуальних цілей кожного учасника та загальних цілей спільної діяльності, базуючись на певних нормах професійної моралі. Для того щоб команда фахівців інклюзивного класу стала ефективною, необхідно враховувати ряд особливостей її формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади / Колупаєва А.А. – К.: Монографія. Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
2. Єфімова С.М. Налагодження партнерських стосунків з родинами / Єфімова С.М. – К.: Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник, 2007. – 128 с.
3. Ворон М.В. Інклюзивна Освіта: українські реалії / М. Ворон, Ю. Найда – К.: Плеяди. 2006. – (журнал «Підручник для директора»)
4. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі / Колупаєва А.А., Данілавічуте Е.А., Литовченко С.В. – К.: Навчально-методичний посібник: Серія «Інклюзивна освіта», 2012. – 198 с.
5. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі: досвід Канади. Довідник для батьків / [авт. Тексту А. Паливода]. – К.: 2012. – 50 с.

Семчук О.

Науковий керівник – Удич З. І.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Починаючи з середини ХХ ст. провідною моделлю сучасних суспільно-соціальних стосунків стосовно осіб з обмеженими можливостями, зокрема, дітей з особливими потребами, визначено інклюзію. Адже вона ґрунтується на визнанні та повазі індивідуальних людських відмінностей і передбачає збереження відносної автономії кожної соціальної групи. Основою положим в інклюзивних підходах є те, що не особистість має прилаштовуватися до суспільних, соціальних, економічних стосунків, а навпаки – суспільство має створити умови для задоволення особливих потреб кожної особистості [1]. Водночас особливості не повинні сприйматися «як явище виняткове, приречене», наявність того чи іншого порушення не зумовлює маргіальність життєвого шляху людини [4, с. 10].

Досліджуючи особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні ми зіштовхнулися із проблемою відсутності єдиних підходів до тлумачення тих чи інших понять, що розкривають її специфіку. Тому було вирішено укласти тезаурус, з метою розкриття основних термінологічних понять у системі інклюзивної освіти. Понятійно-термінологічний рівень передбачає використання термінології, яка б не мала дискримінаційного забарвлення. Некоректним вважається використання діагностичної лексики, яка за необхідності вживається вузьким колом фахівців [2]. Сподіваємося, що термінологічний словник з інклюзивної освіти сприятиме реорганізації освітньої сфери в Україні.

У словнику зібрано 106 термінів, серед яких: адаптація, акцентуації особистості, аутизм, безбар'єрне середовище, білінгвальне (двомовне) навчання дітей глухих та із зниженим слухом, вміння, гіперактивність, або